

Värmländska byggnadsminnen: Apertins herrgård

Kommun: Kil

Socken: Stora kil

Funktion: Privatbostad samt hotell- och restaurangverksamhet.

Tillgänglighet: Herrgårdsparken samt hotell- och restaurangverksamhet i flyglarna är öppen för besökare.

Beskrivning

På Apertin träder besökaren in i en högreståndsmiljö från sent 1700-tal. Det var då herrgårdsbyggnaden i två plan fick sitt nuvarande, tämligen anspråklösa yttre, med vit panel och lågt takfall. Delar av byggnaden härrör emellertid från 1600-talets mitt och den präktiga herremansbostad härads hövding Lars Broman lät uppföra åt sig. Det var en byggnad i karolinsk stil, med rödmålat timmer och säteritak. Invändigt finns vissa 1600-tals interiörer bevarade, bland annat den så kallade Riddarsalen. Rummet domineras av en plafondmålning, föreställande solguden Helios, som åker över himlavalvet i en vagn dragen av vita hästar. Väggarna är täckta av stofftapet i blå och röda färger. Salen uppvisar ett sällsynt exempel på en värmländsk 1600-talsinteriör, präglad av gången tids välstånd och stilideal.

Strax öster om herrgården står två rödmålade flyglar, varav den norra - kavaljersflygeln - uppfördes av Carl Gustaf Löwenhielm vid mitten av 1700-talet. Den södra flygelbyggnaden, gästflygeln, är äldre och uppfördes troligen på 1600-talet som magasin. Till byggnadsminnet hör även "Kabinettet" - gårdens avtråde, och två fataburer. Bebyggelsen ligger inbäddad i en lummig herrgårdspark med mycket speciell karaktär. Den närmast omgivande, anlagda parken fortsätter över i regnskogsliknande natur präglad av åldriga träd och djupa raviner.

Parken anlades ursprungligen av Erland Broman, styvson till Lars Broman, under andra halvan av 1600-talet. Skisser från 1700-talets mitt visar på en rätlinjig trädgård av fransk typ med en rak allé från

landsvägen upp mot gården. I slutet av 1700-talet kom trädgården och herrgårdsparken att omgestaltas efter nya ideal. Den gamla franska trädgårdsstilen ersattes nu av en engelsk park med slingrande gångar, dammar och broar. Vid sidan av de artificiella anläggningarna uppvisar parken en rik och frodig vegetation med åtskilliga sällsynta växter av stort botaniskt intresse.

Parken är idag del av naturreservatet Apertin. Sina glansdagar hade Apertin under de nära 150 år herrgården var i familjen Löwenhielms ägo. Den förste Löwenhielm som slog sig ner här var riksrådet Carl Gustaf Löwenhielm. Under hans tid förvandlades Apertin till en mönsteregendom som utvidgades successivt genom inköp av ett flertal jordegendomar. År 1880 lämnade familjen Apertin, varefter gården bytt ägare ett otal gånger.

Skyddets omfattning i sammandrag

Skyddsföreskrifterna omfattar huvudbyggnaden, två flyglar, kabinettet, stora och lilla fataburen, Riddarsalen i huvudbyggnaden samt ett avgränsat område runt herrgården. För fullständiga skyddsföreskrifter, kontakta Länsstyrelsen.

Lästips

- *Slott och herresäten i Sverige*, Band 2, Malmö 1968.
- *Värmland förr och nu* 1961, Karlstad 1961.

Ändringsinformation

Datum, kommentar:

- 2007-11-09 Första versionen - huvuddelen av informationen hämtad från tidigare byggnadsminnesbeskrivningar.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan.